

7.5.2021

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta

Asiantuntijalausunto Valtioneuvoston koulutuspoliittisesta selonteosta (VNS 1/2021 vp)

Pyynnöstä tuon esiin seuraavat näkökohdat selonteosta:

- 1) S. 77: ”Maahanmuuttajien lasten” vertaaminen ”kantasuomalaisiin lapsiin” jättää avoimeksi, keistä puhutaan; kohtaa tulee tarkentaa ja muotoilla uudelleen. Jos maahanmuuttajien lapset tarkoittaa laajasti ottaen sekä maahanmuuttajalapsia että suomalaissyntyisiä lapsia, joiden vanhemmat tai vanhemmista vähintään toinen on maahanmuuttaja, tulee tämä kirjata selkeästi. Sana kantasuomalainen ei viittaa selkeästi mihinkään kansanosaan, joten se tulee korvata asianmukaisilla termeillä. Tarkoitetaanko sillä suomalaissyntyisiä lapsia, etnisesti suomalaisia lapsia, suomen kansalaisuuden omaavia lapsia, lapsia, joiden vanhemmista vähintään toinen on suomalaissyntyinen (jos näin, vältettävä ristiriitaa ”maahanmuuttajien lasten” kanssa), Suomen kansalaisten lapsia, vai keitä? Tämän lisäksi termit ”kantaväestö” ja ”maahanmuuttajataustainen” käytetään eri muodoissa toistuvasti; niihin liittyy sama problematiikka, joten tulee korvata muilla ilmaisuilla. Mihin väestönosiin termeillä viitataan erityisesti ja ketkä jäävät näiden ryhmien ulkopuolelle?
- 2) S.88: Ilmais ”horjuva usko demokratiaan” ei ole ongelma suomalaisessa yhteiskunnassa, missä ihmisten luottamus demokratiaan on globaalissa katsannossa huippuluokkaa.
- 3) S.89: Toteamus ”Suomalaisnuorilla on erinomaiset tiedolliset ja asenteelliset perusvalmiudet yhteiskunnalliseen osallistumiseen, mutta kiinnostus ja/tai tarve kovin aktiiviseen osallistumiseen puuttuu valtaosalta nuorista.” perustuu kapeaan käsitykseen nuorten poliittisuudesta; tätä on kritisoitu sekä kansainvälisessä että suomalaisessa tutkimuksessa jo pitkään. Olisi asiallista hakea selontekoon vahvempi tutkimustausta, joka tunnistaisi nuorten poliittisen aktiivisuuden muotoja laajemmin; heidän poliittisen toimijuutensa vahvistamisen tulisi perustua tähän olemassa olevaan aktiivisuuteen, jos halutaan saada aikaan vaikuttavia tuloksia. Olen avannut tätä näkökulmaa yleistajuisesti esim. oheisissa tutkimusartikkeliin perustuvissa kirjoituksissa: *Ilmiö: [Elettyä kansalaisuutta yhteiskuntaan – iästä riippumatta!](#) Vaikuttaja: [Lisää huomiota nuorten poliittiseen aktiivisuuteen](#)*

FI-33014

Tampere University, Finland

Tel. +358 (0) 294 52 11

Business ID 2844561-8

7.5.2021

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta

- 4) S.94-95: Kestävän kehityksen teemat on lisätty kaikkiin mainittuihin opetussuunnitelmien perusteisiin; sen sijaan ekososiaalinen sivistys puuttuu LOPS:sta. Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuus ovat perusteissa alisteisia kestäväälle kehitykselle, mikä olisi hyvä huomioida tässä yhteydessä. On myös tärkeää tunnistaa, että opetussuunnitelmat eivät konkretisoi miten esimerkiksi taloudellisen ja ekologisen kestävyys välisiä, usein ristiriitaisia ja vahvasti politisoituneita kysymyksiä tulisi käsitellä kullakin koulutustasolla; kouluilla ei myöskään ole resursseja näiden tulkintojen tekemiseen, koska aihepiiriä on käsitelty opettajankoulutuksessa vähäisesti, jos lainkaan. Tämä on polttava kysymys ympäristökasvatuksen kannalta: tarvitaan sekä tutkimusta, opettajankoulutusta, täydennyskoulutusta että osaavaa opetussuunnitelmien tulkintaa institutionaalisella tasolla, jotta perusteissa esitetyt teemat päätyvät osaksi opetusta.
- 5) Yleishuomio globaali- ja ympäristökasvatuksen yhteydestä: esimerkiksi ilmastopakolaisuus on ilmiö, joka tuo yhteen näitä monialaisia opintokokonaisuuksia. Olisi hyvä tuoda näkyväksi, että ympäristökysymykset eivät asetu tiettyyn mittakaavaan (tyypillisesti "lähiympäristö" koulujen toiminnassa), vaan tunnistaa niiden moniskaalaisuus ja kytkeytyminen ilmiöihin, jotka koskettavat suomalaista koulutusjärjestelmää sekä "täällä meillä" että "siellä jossain" eletyn elämän osalta.

Kunnioittavasti,

Kirsi Pauliina Kallio Ympäristökasvatuksen professori
Tampereen yliopisto

FI-33014

Tampere University, Finland

Tel. +358 (0) 294 52 11

Business ID 2844561-8